**Олена
ПАСЕЧНИК**

Роль Генеральної Асамблеї ООН у боротьбі з поширенням COVID-19

**Наталія
ХЕНДЕЛЬ**

Наприкінці 2019 року людство зустрілося з однією з найнебезпечніших загроз XXI століття, проте не відразу зуміло розпізнати невидиму небезпеку, з'явивши при цьому безцінний час. Наразі поширення COVID-19 та небезпеку, яку він несе ВООЗ кваліфікувало як пандемія. Саме ця загроза активізувала міжнародне співробітництво. У боротьбі з поширенням COVID-19 приймає участь ООН, усі її установи та низка міжнародних урядових та неурядових організацій.

Координуючу роль у боротьбі з поширенням COVID-19 відіграє ВООЗ, проте важливі питання у сфері принципів та основних засад міжнародного співробітництва з даної проблематики обговорюються і на порядку денному Генеральної Асамблеї ООН. Статутом ООН на Генеральну Асамблею покладений обов'язок організовувати дослідження і робити рекомендації з метою сприяння міжнародному співробітництву в галузі охорони здоров'я незалежно від раси, статі, мови і релігії (пп. b п. 1 ст. 13). Саме Генеральна Асамблея ООН прийняла вже дві резолюції присвячені боротьбі з поширенням і розповсюдженням COVID-19.

Перша резолюція 74/270 «Глобальна солідарність у боротьбі з коронавірусним захворюванням 2019 року (COVID-19)» була прийнята 2 квітня 2020 р. Проект резолюції 74/270 був підготовлений 137 державами, включаючи Україну. Речник Постійного представництва України при ООН Олег Ніколенко зазначив, що «Україна підтримала резолюцію, яка підтверджує міжнародну єдність і визнає центральну роль системи ООН у координації глобальних дій проти поширення COVID-19» [2]. Україна продемонструвала свою прихильність ООН і державам у скоординованій боротьбі з поширенням COVID-19 та співробітництві з послаблення негативних соціальних та економічних наслідків пандемії.

Щодо основних положень резолюції 74/270 необхідно віднести, по-перше, визначення центральної ролі системи ООН у співробітництві щодо активізації і координації глобальних заходів щодо недопущення та стримування поширення COVID-19. По-друге, визначається, що ВООЗ відіграє найважливішу роль у боротьбі з поширенням COVID-19. По-третє, боротьба з COVID-19 можлива шляхом прийняття глобальних заходів на основі єдності, солідарності та активного багатостороннього співробітництва. Тобто глобальна загроза вимагає від міжнародного співтовариства глобальної відповіді. По-четверте, у глобальній відповіді на загрозу COVID-19 необхідна повна повага до прав людини і недопущення дискримінації, расизму та ксенофобії. Необхідність дотримання прав людини у боротьбі з інфекційними захворюваннями міститься у п. 1 ст. 3 Міжнародних медико-санітарних правил 2005 р. По-п'яте, визначається роль, яку відіграють працівники медичних служб. По-шосте, у резолюції міститься перелік напрямів міжнародного співробітництва, які необхідно активізувати, а саме: обмін інформацією, науковими знаннями і досвідом, включаючи досвід імплементації рекомендацій та стандартів ВООЗ.

Необхідно зазначити, що РФ підготувала свій проект резолюції, проте українська делегація разом з державами-партнерами заблокувала його в ООН. Як зазначає постійний представник України при Організації Об'єднаних Націй Сергій Кислиця «документ був оформлений під виглядом «декларації про солідарність» у протидії COVID-19, але водночас містив чітку вимогу про скасування міжнародних санкцій» [4]. Отже, РФ пропонуючи свій проект резолюції намагалася реалізувати свої національні інтереси щодо зняття санкцій за серйозне порушення міжнародного права, використовуючи негативні наслідки і загрозу, яку несе коронавірус для людства.

УДК: 341.176

<https://doi.org/10.36952/uail.2020.2.77-79>

© О. Пасечник
© Н. Хендель

ПАСЕЧНИК Олена

к.ю.н., доцент кафедри міжнародного та європейського права
Національного університету «Одеська юридична академія»
ХЕНДЕЛЬ Наталія

к.ю.н., доцент кафедри міжнародного та європейського права
Національного університету «Одеська юридична академія»

Міністерство закордонних справ України у своєму коментарі привітало ухвалення резолюції «Глобальна солідарність для боротьби з COVID-19» Генеральною Асамблеєю ООН та висловило вдячність Ліхтенштейну, Норвегії, Швейцарії, Гані, Індонезії, Сінгапуру за ініціативу внесення даного проєкту, а також усім співавторам за його підтримку [1]. Також у коментарі МЗС України визначається, що «Україна виступає проти намагань Російської Федерації скористатися скрутною гуманітарною ситуацією для уникнення міжнародно-правової відповідальності. Ці маніпуляції лише шкодять важливій роботі, яку здійснюють Генеральний секретар ООН та Організація Об'єднаних Націй у зміцненні співробітництва між державами у боротьбі проти COVID-19 та мінімізації його наслідків» [1].

Наступною резолюцією, яка була прийнята Генеральною Асамблеєю ООН, стала 74/274 «Міжнародне співробітництво з метою забезпечення глобального доступу до ліків, вакцин і медичного обладнання для протидії COVID-19» від 20 квітня. Її авторами стали 75 держав, включаючи Україну.

Слід зазначити, що вдруге РФ підготувала альтернативний проєкт резолюції «Декларація солідарності Організації Об'єднаних Націй перед обличчям проблем, пов'язаних з коронавірусною хворобою 2019 (COVID-19)» (A/74/L.51/Rev.1), щодо якого Україна порушила «процедуру умовчання» та заблокувала його. Постійне представництво України при ООН вказує, що «окупуюча держава, визнаючи Генеральною Асамблеєю, повинна дотримуватися своїх обов'язків за міжнародним гуманітарним правом на тлі погіршення ситуації з COVID – 19, і надати всю необхідну допомогу громадянам України, які проживають на тимчасово окупованих територіях України» [3].

Резолюція 74/274 базується на положеннях попередньої резолюції 74/270 та резолюції 74/2 «Політична декларація засідання високого рівня з питання про загальне охоплення послугами охорони здоров'я» від 10 жовтня 2019 р. Резолюція 74/274 підтверджує право кожної людини без будь-яких відмінностей на найвищий досяжний рівень фізичного і психічного здоров'я, як воно гарантується у п. 1 ст. 12 Міжнародним пактом про економічні, соціальні і культурні права 1966 р.

У резолюції 74/274 вказується на важливості рівного доступу до товарів медичного призначення. Рівний доступ до товарів медичного призначення є глобальним пріоритетом у боротьбі з поширенням COVID-19. Забезпечуючи рівний доступ до товарів медичного призначення і створюються умови для реалізації права на здоров'я.

Резолюція 74/274 закріплює алгоритм співробітництва ВООЗ та інших відповідних установ системи ООН, включаючи міжнародні фінансові установи, щодо рекомендацій у оперативному розширенні масштабів виробництва, зміцненні виробничо-збутових ланцюгів, які сприяють справедливому, транспарентному, рівному, ефективному і своєчасному доступу до засобів профілактики, лабораторним дослідженням, реагентам і допоміжним матеріалам, основних предметів медичного призначення, новим засобам діагностики, ліків і майбутнім вакцинам проти COVID-19. Також у резолюції 74/274 зазначається, що дана медична продукція повинна бути доступною для всіх, хто її потребує, включаючи держави, що розвиваються. Тобто резолюція 74/274 визнає і закликає держави до забезпечення права на доступ до лікарських засобів. Забезпечення права людини на доступ до лікарських засобів є необхідним в умовах боротьби з поширенням COVID-19.

Окрема увага присвячується в резолюції 74/274 збільшенню обсягу фінансування наукових досліджень, розробки вакцин та ліків і зміцненню міжнародного наукового співробітництва, необхідного для боротьби з COVID-19.

Не оминули увагою і приватний сектор у резолюції 74/274, зокрема зазначається, що з метою швидкої розробки, виробництва і розповсюдження засобів діагностики, противірусних препаратів, засобів індивідуального захисту, вакцин, при цьому повинні бути дотриманні принцип ефективності, безпеки, справедливості, фізичної і цінової доступності даної продукції.

Держави-члени ООН повинні прийняти заходи у боротьбі з спекуляцією і надмірному накопиченні запасів, які можуть перешкоджати доступу до безпечних, ефективних і доступних за ціною основних ліків, вакцин, засобів індивідуального захисту і медичного обладнання, які є необхідним для боротьби з COVID-19.

Також, у резолюції 74/274 міститься заклик для створення глобального доступу до ліків, вакцин і медичного обладнання, необхідного для боротьби з COVID-19, і зазначається необхідність створення Міжорганізаційної цільової групи, до складу якої увійде і ВООЗ.

Отже, резолюції Генеральної Асамблеї ООН 74/270 та 74/274 визначають основні напрями і пріоритети у боротьбі з поширенням COVID-19 як для держав-членів ООН так і для міжнародних організацій, встановивши ключову роль скоординованого міжнародного співробітництва у цій сфері з повагою до прав людини.

1. Коментар МЗС України щодо ухвалення проекту резолюції ГА ООН «Глобальна солідарність для боротьби з COVID-19». URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/komentar-mzs-ukrayini-shchodo-uhvalennya-proektu-rezolyuciyi-ga-oon-globalna-solidarnist-dlya-borotbi-z-covid-19>
2. ООН затвердила резолюцію щодо боротьби з коронавірусом. URL: <https://www.5.ua/svit/oon-zatverdyla-rezoliutsiiu-shchodo-borotby-z-koronavirusom-211887.html>
3. Сторінка фейсбук Постійного представництва України при ООН. URL: <https://www.facebook.com/UKRinUN/photos/a.364616180555994/1272797223071214/?type=3&theater>
4. Цинізм має знати межу: Кислиця розповів, чому ООН не підтримала нову резолюцію РФ. URL: https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3010966-cinizm-mae-znati-mezu-kislica-rozpoviv-comu-oon-ne-pidtrimala-novu-rezoluciu-rf.html?fbclid=IwAR18rpchu7z_zuzSb44yHSDGyijSUT9A1GJaW6c1Hsyf_4lJ6W3yzFG9Mgk